

A person wearing a blue hoodie and blue jeans is holding a large, thick blue steering wheel. The background is a solid blue color. The text is overlaid on the right side of the image.

Strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet

REGERINGSKANSLIET

Förord

Eget företagande måste bli ett lika naturligt val som anställning. För att nå dit kan utbildningsväsendet fylla en viktig funktion genom att hjälpa elever och studerande att utveckla och ta till vara på de kunskaper, kompetenser och förhållningssätt som behövs.

Mycket av det som utmärker en bra entreprenör – förmågan att lösa problem, tänka nytt, planera sitt arbete, ta ansvar och samarbeta med andra – är också egenskaper som studerande på olika nivåer behöver utveckla för att klara sina studier och för att bli framgångsrika i vuxenlivet.

Vi vill att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom utbildningssystemet och hoppas därför att de som är verksamma inom olika delar av utbildningsväsendet ska känna sig inspirerade att utveckla undervisningen inom detta område.

Stockholm 25 maj 2009

Jan Björklund
Utbildningsminister

Lars Leijonborg
Högskole- och forskningsminister

Maud Olofsson
Näringsminister

Utbildning som inspirerar till entreprenörskap kan bidra till att fler unga människor kan och vill starta och driva företag. Fler företag som bygger på nya idéer är viktigt för att öka sysselsättningen, för att förstärka utvecklingskraften i hela Sverige och för att stärka Sveriges konkurrenskraft i en alltmer globaliserad värld.

Entreprenörskap och företagande hänger nära samman. Entreprenörskap handlar om att utveckla nya idéer och att omsätta dessa idéer till något värdeskapande. Värdet kan skapas i företag, i offentlig verksamhet och i föreningslivet.

Många ungdomar skulle kunna tänka sig att starta ett företag men tvekar eftersom de inte vet hur man gör eller för att de inte vågar satsa på en egen idé. Utbildning i entreprenörskap bör bidra till att unga utvecklar kunskaper som krävs för att starta och driva företag. Utbildning i entreprenörskap kan också bidra till att stimulera ungas kreativitet och idérikedom.

Entreprenöriella kompetenser ökar individens möjligheter att starta och driva företag. Kompetenser så som att se möjligheter, att ta initiativ och att omsätta idéer till handling är även värdefulla för individen och för samhället i vidare bemärkelse. Dessa kompetenser efterfrågas av arbetsgivare och utbildning i entreprenörskap kan på så sätt bidra till att unga lättare etablerar sig på arbetsmarknaden.

Andra entreprenöriella kompetenser så som att lära sig att lösa problem, planera sitt arbete och att samarbeta med andra kan även bidra till att unga mer framgångsrikt genomför sina studier.

UTBILDNING I ENTREPRENÖRSKAP kan innefatta specifika kunskaper som krävs för att starta och driva ett företag, till exempel företagsekonomi och affärsplanering. Utbildning i entreprenörskap kan också innehålla mer generella kompetenser som är användbara även utanför företagsvärlden, till exempel projektledning och riskhantering. Att utbilda entreprenörer innebär också att inspirera till kreativitet och till viljan att ta eget ansvar för att nå ett mål.

Utbildningsväsendet har en viktig funktion att fylla för att ungdomar ska utveckla de kunskaper, kompetenser och förhållningssätt som behövs för att de själva eller tillsammans med andra ska kunna förverkliga sina idéer och omsätta dessa i ekonomiska, sociala eller kulturella sammanhang.

Utbildningsväsendet behöver även samarbeta med entreprenörer inom näringsliv, kulturliv och ideella organisationer för att lärare och elever ska bli inspirerade.

REGERINGEN ANSER att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet. Mot bakgrund av att det är en större andel unga män än unga kvinnor som startar eget företag är det särskilt angeläget att främja flickors och unga kvinnors entreprenörskap. Olika aspekter av entreprenörskap är mer relevanta i vissa delar av utbildningssystemet än i andra. Grunden för att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt läggs tidigt genom att till exempel flickors och pojkars nyfikenhet, kreativitet, självförtroende och förmåga att fatta beslut stimuleras.

Inom gymnasieskolan och den eftergymnasiala utbildningen är det rimligt att i större utsträckning betona de särskilda kunskaper och kompetenser som krävs för att starta och driva företag. På högskolenivå kan entreprenörskapsutbildning handla om såväl teoretiska som praktiska studier av hela processen från att pröva en idéns kommersiella bärkraft till att etablera ett företag på marknaden. Högre utbildning i entreprenörskap kan också, mera generellt, förbereda studenterna för arbete med förändringsprocesser i större såväl som mindre organisationer, i privat såväl som offentlig sektor.

FÖR NÄRVARANDE PLANERAS omfattande reformer av svenskt utbildningsväsende i syfte att höja kvaliteten och förbättra anpassningen till arbetsmarknadens behov. Genom att framhäva skolans kunskapsuppdrag och genom närmare samarbete med arbetslivet ska ungdomar ges bättre förutsättningar att möta morgondagens utmaningar.

Inom det europeiska samarbetet har flera initiativ tagits för att entreprenörskap ska få större genomslag inom utbildningsområdet. Exempelvis lyfts entreprenörskap fram som en av åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande. Regeringens utgångspunkt i denna strategi är att entreprenörskap är en viktig angelägenhet för både skolor och för myndigheter inom utbildningsområdet. Regeringen anser att det är viktigt att erfarenheter från andra länder tas tillvara i det fortsatta arbetet.

Nedan beskrivs åtgärder som syftar till att stimulera att entreprenörskap ska genomföra utbildningen på alla nivåer:

1. Vikten av att stimulera färdigheter och förmågor som lägger grunden för entreprenörskap kommer att betonas i styrdokumentet för grundskolan

Kunskapsuppdraget lägger grunden för elevernas framtida möjligheter i livet. Grundskolan ska även stimulera elevers nyfikenhet, självförtroende och förmåga att fatta beslut, och på andra sätt lyfta fram färdigheter som är avgörande för entreprenörskap. Vid en kommande översyn av läroplanen för grundskolan avser regeringen att förstärka detta. Regeringen avser även att i samband med framtida uppdrag låta Statens Skolverk överväga hur detta kan behandlas i relevanta kursplaner.

2. Entreprenörskap lyfts fram i styrdokumentet för gymnasieskolan

Vid en kommande översyn av läroplanen för gymnasieskolan avser regeringen att framhålla betydelsen av entreprenörskap. Regeringen avser även att i samband med framtida uppdrag låta Skolverket överväga hur entreprenörskap kan behandlas i relevanta kursplaner för gymnasieskolan.

3. Större möjligheter till fördjupning i entreprenörskap och företagande inom gymnasieskolan

Regeringen har föreslagit riksdagen att ett nytt gymnasieprogram med inriktning mot ekonomi införs. Programmet ska förbereda eleverna för både högre studier och eget företagande. Kunskaper i juridik, marknadsföring och redovisning är viktiga komponenter i en utbildning som kan öka förutsättningarna att lyckas som företagare. Det är också viktigt att elever stimuleras till nytänkande och praktiskt får pröva företagande. Regeringen avser även att ge Skolverket i uppdrag att utreda på vilket sätt entreprenörskap kan ingå i hantverksprogrammet och i handels- och administrationsprogrammet.

4. Den gymnasiala yrkesutbildningen knyts närmare arbetslivet och företagen. Lärlingsutbildning införs och elever som deltar i yrkesutbildning ges bättre inblick i företagandets villkor

Elever behöver ges inblick i företagandets villkor för att fler unga ska stimuleras att starta egna företag. Detta underlättas av ett nära samarbete med näringsliv och entreprenörer. Arbetsplatsförlagt lärande kommer att utgöra ett viktigt inslag i den framtida gymnasiala yrkesutbildningen. Hösten 2008 inleddes en försöksverksamhet med lärlingsutbildning där minst hälften av utbildningen förläggs till en arbetsplats. Regeringen avser att införa en gymnasieexamen och ett avslutande gymnasiearbete. Inom den gymnasiala yrkesutbildningen kan lämpliga uppgifter för gymnasiearbetet utarbetas i nära samarbete med arbetslivet. Det kan till exempel innebära att eleverna ges chans att pröva sitt yrkeskunnande i företagsliknande arbetsformer.

5. Ett nytt koncept för yrkestävlingar på skolnivå bör utvecklas

Att omsätta idéer till handling, att tro på sina egna yrkeskunskaper och att starta företag kräver både mod och uthållighet. Därför bör elever som deltar i yrkesutbildning på gymnasienivå få chans att utmana sig själva och i konkurrens med andra tävla i yrkesfärdighet. Regeringen har givit Skolverket i uppdrag att utveckla och prova ut ett nytt koncept för yrkestävlingar på skolnivå. Detta arbete ska genomföras efter samråd med Youth Skills Sweden, den svenska organisationen för yrkeslandslaget. Skolverket ska till regeringen redovisa kostnadskalkyler och förslag på hur yrkestävlingar på skolnivå kan genomföras på försök. Skolverket ska också redovisa hur försöket kan utvärderas.

6. Stöd till skolor för att stimulera arbetet om entreprenörskap

Regeringen har givit Skolverket i uppdrag att stödja och stimulera arbete inom entreprenörskapsområdet. Det kan till exempel handla om att främja samarbetet med arbetslivet, erbjuda kompetensutveckling, underlätta erfarenhetsutbyte och fördela utvecklingsmedel.

7. Kartläggning av det arbete som pågår inom grund- och gymnasieskola när det gäller entreprenörskap

Redan idag pågår visst arbete kring entreprenörskap i skolan. Det finns dock ingen samlad bild av hur arbetet bedrivs och vilka resultat som uppnåtts, t.ex. i vilken utsträckning arbetet har bidragit till ökat entreprenörskap. Regeringen har därför givit Skolverket i uppdrag att kartlägga, analysera och sprida erfarenheter av huvudmännens arbete kring entreprenörskap. I detta arbete förväntas Skolverket dels ta del av det arbete som bedrivits inom Nuteks entreprenörskapsprogram, dels ta del av internationella erfarenheter inom området.

8. Kartläggning och analys av arbetet kring entreprenörskap inom eftergymnasial yrkesutbildning utanför högskolan

I kvalificerad yrkesutbildning genomförs redan idag entreprenörskapsutbildningar i nära samarbete med företrädare för lokala företag och i regional samverkan. Kartläggning och analys av dessa utbildningar samt erfarenhetsutbyte både nationellt och internationellt, kan bidra till att fler anordnare inspireras till ytterligare utveckling inom området. Särskilt intressant är om det går att se i vilken utsträckning utbildningarna bidragit till ökat entreprenörskap. Regeringen bedömer att kartläggning, analys och stöd kan bli uppgifter för Myndigheten för yrkeshögskolan som inrättas den 1 juli 2009.

9. Kartläggning och analys av utbildning på högskolenivå inom entreprenörskap och innovation

Många universitet och högskolor erbjuder redan i dag utbildning på grund-, avancerad samt forskarnivå som syftar till att stimulera till entreprenörskap och företagande. Flertalet av dessa utbildningar har tillkommit under de senaste fem åren. Det finns dock ingen samlad bild av hur utbildet ser ut och vilka resultat som uppnåtts, t.ex. i vilken utsträckning utbildningarna har bidragit till ökat entreprenörskap. Regeringen har därför givit Högskoleverket i uppdrag att kartlägga och analysera utvecklingen och utbildet av utbildning, inklusive de konstnärliga utbildningar, på högskolenivå inom entreprenörskap och innovation inklusive företagande. I uppdraget ingår att lyfta fram goda exempel på vad lärosätena har gjort för att stimulera utvecklingen av entreprenörskap och företagande.

10. Stöd till universitet och högskolor för att stimulera entreprenörskap

Regeringen avser att under 2009 ge Tillväxtverket i uppdrag att stödja aktiviteter på universitet och högskolor som stimulerar entreprenörskap.

11. Utveckling av spetsutbildning inom entreprenörskap och innovation

Utöver de aktiviteter på universitet och högskolor som beskrivs under punkt 10 avser regeringen att genomföra en riktad satsning vid minst två lärosäten för att åstadkomma svenska spetsutbildningar inom entreprenörskap och innovation. Utbildning på avancerad nivå av högsta internationella klass inom entreprenörskap och innovation kan bidra till att skapa tillväxt. Universitet och högskolor har i november 2008 inbjudits att inkomma med en intresseanmälan till Regeringskansliet om att delta i satsningen. Högskoleverket har givits i uppdrag att med stöd av internationella experter, granska lärosätenas intresseanmälningar.

I budgetpropositionen för 2009 aviserade regeringen sin ambition att entreprenörskap ska genomsyra hela utbildningssystemet. För närvarande pågår omfattande reformer inom utbildningsområdet. Regeringen har redan fattat beslut kring flera insatser som stödjer utvecklingen av entreprenörskap i skola och högskola. Andra insatser kommer regeringen att fatta beslut om i takt med att reformarbetet fortskrider. De olika insatserna beskrivs nu samlat i en strategi för entreprenörskap.

REGERINGSKANSLIET

Näringsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

Utbildningsdepartementet